

open

integer

democratisch

> Bestuur

D66 hecht veel waarde aan een transparant en democratisch bestuur met inspraak voor burgers.

In het bestuur van de provincie valt nog genoeg te verbeteren wat betreft het betrekken van inwoners bij het beleid, zowel aan het begin (bij het maken van plannen) als aan het einde (bij de besluitvorming).

Toekomstvaste oplossingen zijn vaak alleen te bereiken door grensoverschrijdende samenwerking met regio's in andere delen van Nederland, maar ook binnen Europa. Inleidende tekst

D66 kiest daarom voor:

- > Een democratische en slagvaardige lokale en regionale overheid.
- > Inwoners betrekken bij plannen en beleid.
- > Open data.
- > Meer samenwerking met andere regio's in de Europese Unie.
- > Een sluitende begroting en anders eerst bezuinigen voor we de lasten verhogen.

democratisch en slagvaardig

Een democratische en slagvaardige lokale en regionale overheid D66 wil de democratie, slagkracht en transparantie van de provincie en haar gemeenten versterken. Voor ons betekent dit dat overheidstaken gecontroleerd worden door een direct gekozen volksvertegenwoordiging: Provinciale Staten of de gemeenteraad.

De overheid moet aanspreekbaar zijn en verantwoording afleggen. Nu is dat te vaak niet het geval. Samenwerkingsverbanden tussen gemeenten, of tussen de provincie en gemeenten, zijn opgezet daar waar overheden in

hun eentje niet in staat waren hun taken naar behoren uit te oefenen. Raads- of Statenleden worden daarbij te vaak pas achteraf geïnformeerd over besluiten, kunnen niet vooraf opdrachten meegeven. Wanneer er iets mis gaat, mogen gemeenten of de provincie de rekening betalen zonder dat iemand ter verantwoording kan worden geroepen. Dit is niet houdbaar.

D66 wil daarom een overheid die bestaat uit vier lagen met vier volksvertegenwoordigingen: de EU, het Rijk, landsdelen en de gemeenten. Alle overige tussenlagen en tussenvormen doen af aan de democratie en de slagkracht en vinden we daarmee ongewenst. In het uitzonderlijke

geval dat dergelijke instituten wel een toegevoegde waarde hebben, dan is voor D66 de eis dat ze tijdelijk zijn en dat ze om de twee à drie jaar aan een ‘democratietoets’ onderworpen worden, om zeker te stellen dat de democratische verantwoording goed geregeld is. Voor de waterschappen wil D66 onderzoeken of ze kunnen opgaan in een landsdeel, omdat ook waterschappen bijdragen aan de bestuurlijke drukte. Daarbij wil D66 wel het geld voor waterbeheer wettelijk vastleggen, zodat dit geld niet aan iets anders kan worden besteed.

Voldoende bestuurskracht Door het gegroeide takenpakket van gemeenten is de noodzaak van gemeentelijke slagkracht toegenomen. Te kleine gemeenten zijn niet in staat deze taken kwalitatief goed uit te voeren. Een afnemende bestuurskracht kan blijken uit de financiële positie van een gemeente, het vermogen om grote uitdagingen aan te kunnen en de kwaliteit van de handhaving. D66 wil dat de provincie de regie neemt wanneer gemeenten hierop vastlopen. Dat kan betekenen dat in gebieden waar stad en ommeland erg vervlochten zijn, deze samenvloeien. In andere regio's kunnen gemeenten gestimuleerd worden om samen te gaan. Dit biedt tegenwicht tegen de neiging om problemen op te lossen via niet-democratische samenwerkingsverbanden.

Echte slagkracht, met echte democratie vraagt om structurele oplossingen. In de komende vier jaar zetten wij er ons voor in dat het aantal gemeenten in onze provincie zal teruglopen. Richtlijn daarbij is dat samengaan van gemeenten gebeurt vanuit de wens en overtuiging, om in de toekomst ruim voldoende bestuurskracht te hebben om het uitbreidende takenpakket goed aan te kunnen. Een grotere gemeente biedt ook meer mogelijkheden om goede medewerkers aan te trekken en te behouden. D66 geeft bij de gewenste opschaling van gemeenten ook het nadrukkelijke advies voor het maken van een plan van aanpak voor neerschalen. Dat wil zeggen, hoe inwoners van wijken, dorpen, steden invloed

blijven houden op hun leefomgeving. Hiermee willen we uitdrukkelijk niet een nieuwe bestuurlijke laag creëren. Uitgangspunt is baas in eigen woonomgeving: democratie op het belangrijkste niveau! Wat D66 betreft krijgt de gemeente ook ruimere mogelijkheden om haar eigen financiën en belastingen te regelen. Waar opschalen niet gedragen wordt, kan ambtelijke fusie een eerste stap zijn. Zolang tussenlagen in de vorm van gemeenschappelijke regelingen bestaan, stimuleert D66 regionale politieke fractievorming om zo te komen tot versterking van het democratisch gehalte van de besluitvorming van openbare lichamen.

Toezicht D66 wil dat de provincie streng toezicht houdt op de financiën van de gemeenten. Goede openbaarheid van dat toezicht is een noodzakelijke voorwaarde. Zo kunnen gemeenteraden de positie van hun gemeente bepalen. Wat D66 betreft is de jaarlijkse Gelderse Toezichtdag op de tweede woensdag van april een goede aanzet. Op termijn moeten raadsleden ook bij deze dag betrokken worden. Daarnaast pleiten we ervoor om de ontwikkeling van grondexploitaties en toekomstige risico's, maar ook de gemeentelijke lasten, goed in het vizier te houden.

Landsdeel Oost D66 wil op basis van de genoemde principes voor provincies enerzijds een focus op kerntaken en aan de andere kant een samenvoeging tot een kleiner aantal provincies: landsdelen. Een landsdeel Oost, met als kern Gelderland en Overijssel, met een sterke maakindustrie, een vergelijkbare landschappelijke diversiteit en een netwerk van middelgrote steden tussen de Randstad en Duitsland, kan zijn kerntaken slagvaardiger uitvoeren.

Het landsdeel heeft meer kennis in huis en is slagvaardiger in het beïnvloeden en uitvoeren van Europees beleid op bijvoorbeeld lucht-, water- en milieugebied. Dit landsdeel kan de belangen van zijn inwoners en bedrijven sterk verdedigen door één gezamenlijke stem in Den Haag te laten horen en tegenwicht ten opzichte

van de Randstad geven. Landsdeel Oost is een regio met ruim 3,1 miljoen inwoners, een sterke financiële positie en een sterkere gesprekspartner naar de Duitse deelstaten en in de Europese arena. D66 wil wel dat dit wordt gecombineerd met het behoud van de identiteit en eigenheid van onder andere de diverse regio's. Deze identiteit houdt niet op te bestaan na het vormen van een landsdeel. Als het Rijk met voorstellen komt voor een herinrichting van het bestuurlijk landschap, beoordeelt D66 deze voorstellen op basis van de genoemde principes, met als belangrijkste vraag: nemen slagkracht, transparantie en democratie toe? Uiteraard zet D66 zich, totdat er landsdelen zijn, vol in om in de provincie Gelderland te werken aan de kerntaken!

Waterschappen Waterschappen spelen een belangrijke rol in de bescherming tegen het water en in het herstel en het beheer van waterafhankelijke natuur. Er wordt vanwege de klimaatverandering meer samenwerking met waterschappen gevraagd. De ambitie is om meer transparantie, bewustwording en doelmatigheid te creëren en meer mogelijkheden te ontplooiën voor de uitdagingen waar de watersector voor staat. Waterschappen staan midden in een transitie naar duurzaam waterbeheer. Meer transparantie is nodig, ook in de zetelverdeling van de waterschapsbesturen. D66 vindt dat het waterschapsbestuur democratisch gekozen moet worden en wil daarom af van de geborgde zetels. Als dat niet kan, zal D66 zich in de provincie inzetten om deze geborgde zetels tot een minimum te beperken. Voor de langere termijn wil D66 onderzoeken of de waterschappen in een landsdeel kunnen opgaan.

Verbonden partijen Alliander is een bedrijf dat zich richt op de distributie van gas en elektriciteit in een groot deel van Nederland. De provincie Gelderland heeft 45% van de aandelen van Alliander. D66 beschouwt Alliander als een bedrijf met een maatschappelijke functie, dat zich dient in te zetten voor het bevorderen van het gebruik van

duurzame energie. Daarom wil D66 dat de provincie de aandelen van Alliander in bezit houdt, zodat het als aandeelhouder het beleid van Alliander kan meebepalen. D66 vindt dat de salarissen van de top van Alliander maatschappelijk verantwoord moeten zijn en daarom moeten voldoen aan de Wet normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semipublieke sector (WNT). D66 vindt dat Alliander zowel verantwoord gebruik van energie als opwekking en verbinding van duurzame energie moet bevorderen. Als het bijdraagt tot haar maatschappelijke functie mag Alliander ook actief zijn in het bevorderen van een interne markt voor energie in Europa.

Een transparante en democratische provincie

De provincie heeft veel taken in onze leefomgeving: als je op de fiets door het bos naar je werk op een bedrijventerrein gaat kom je op veel plekken al in aanraking met de provincie. Daarbij heb je vast ook ideeën over die drukke weg die je over moet steken, of hoe we het bos aantrekkelijker kunnen maken, of de ligging van het bedrijventerrein. D66 wil graag die ideeën benutten, want samen weten we meer. D66 wil, kortom, een transparante provincie met ruimte voor ideeën van inwoners.

Daarom kiest D66 voor:

- > Input van inwoners vanaf de voorkant tot aan de Statenvergadering.
- > Open financiële, democratische en algemeen geografische data.

Inwoners betrekken bij plannen en beleid

Mensen ervaren vaak zelf het beste welke wegen gevaarlijk zijn, welke buslijnen niet op elkaar aansluiten en hoe bereid ze zijn bij te dragen aan een betere natuur. De provincie maakt echter nog te weinig gebruik van de kennis van inwoners. D66 vertrouwt erop dat mensen zelf ook met goede oplossingen voor problemen kunnen komen en wil mensen de ruimte bieden om die bij de provincie in te brengen. D66 vindt dat de provincie eerder met haar voornemens naar de inwoners moet gaan en input moet vragen aan de voorkant: '(beg-)inspraak' in plaats van

inspraak aan de achterkant. Zo wil D66 bereiken dat er meer oplossingen komen die op maat gemaakt zijn voor onze inwoners. Bij het vormgeven van het natuurbeleid moeten bijvoorbeeld natuurorganisaties en agrariërs ook met plannen kunnen komen. Als bijkomend voordeel bespaart de provincie door het gebruiken van de kennis van inwoners waarschijnlijk ook nog eens tijd en geld.

De inbreng van burgers eindigt niet met (beg-)inspraak. Net zo belangrijk is de inbreng van onze inwoners, bedrijven en het maatschappelijk middenveld bij de doorontwikkeling van het beleid. Oftewel co-creatie, waarbij de maatschappelijke opgave centraal staat en niet de bestuurslaag of de beleidsinstrumenten het uitgangspunt zijn. Een goed voorbeeld is de totstandkoming van de Omgevingsvisie. Deze vorm van samenwerken moet leiden tot meer draagvlak, meer kwaliteit en lagere proceskosten. D66 wil het principe van co-creatie bij een aantal majeure projecten gaan toepassen, zoals groei van de structurele werkgelegenheid, energietransitie, landbouw en glastuinbouw. D66 wil verder aan de achterkant van de inspraak de referendumverordening regelen.

openheid van gegevens

Open data (open spending) Hoeveel geld komt binnen bij de provincie? Waar wordt het aan uitgegeven? Met welke moties stemt het Statenlid waar ik op gestemd heb eigenlijk in? Deze informatie hoort voor iedereen gemakkelijk toegankelijk te zijn. De gegevens (data) zijn meestal wel beschikbaar, maar moeilijk te vinden en bijna nooit in onderlinge samenhang. D66 wil dat de transparantie van de provincie vergroot wordt door beleidsgegevens zo veel mogelijk beschikbaar te maken als ‘open data’: gratis, digitale gegevens die voor iedereen gemakkelijk toegankelijk zijn, zonder auteursrecht, zodat iedereen het kan gebruiken. D66 wil open financiële data, open gegevens over de besluiten en open dataportalen.

Open financiële data De provincies sturen elk kwartaal hun financiële data in een standaardvorm naar het CBS. D66 vindt dat deze data open beschikbaar gesteld moeten worden, zodat de financiën van de provincies beter vergeleken kunnen worden. De provincie Zuid-Holland heeft bijvoorbeeld de financiële begroting via hun website al heel inzichtelijk gemaakt. Per onderwerp zijn de geraamde kosten en de bijbehorende plannen te vinden. Wat ons betreft mag de provincie de gemeenten ook meer aansporen om open financiële data te gebruiken, zodat de controle van de provincie op de gemeentefinanciën makkelijker wordt en de inwoners er ook meer zicht op krijgen.

Open gegevens over besluiten van Provinciale Staten Open democratische data bevatten alle gegevens over het provinciale bestuur, waaronder presentielijsten en stemuitslagen (zowel per partij als per persoon). D66 vindt het belangrijk dat deze data in onderlinge samenhang te vinden zijn, bijvoorbeeld zoals bij www.votewatch.eu. Mensen moeten in één keer een duidelijk overzicht van de gegevens van een Statenlid kunnen vinden en niet de notulen van elke vergadering moeten nazoeken om er achter te komen hoe vaak hij of zij aanwezig is geweest. Op die manier kunnen burgers niet alleen de provincie gemakkelijker controleren, bestuurders kunnen zo ook gemakkelijker verantwoording afleggen. D66 wil daarom dat de provincie het publiceren van deze democratische basisinformatie contractueel vastlegt met de leveranciers van de Stateninformatiesystemen.

Open dataportalen De provincie verzamelt ook veel (geografische) algemene gegevens, bijvoorbeeld over parkeergeld. Door deze data open te stellen kunnen ondernemers deze gemakkelijker digitaal toepassen en zo nieuwe, innovatieve dienstverlening mogelijk maken.

Naast al deze digitale data moet de provincie ook meer informeren via lokale kranten en via sociale media. Bij lokale en regionale kranten

kan de informatie toegespitst worden op de eigen regio. Op die manier kan meer bekendheid gegeven worden aan de betekenis van de provincie voor een gemeente of regio. Dit verhoogt de zichtbaarheid van de provincie als bestuurslaag. D66 wil een onderzoek naar de behoeften van de inwoners per regio om zo input te krijgen voor een goed communicatiebeleid.

kwaliteit en integriteit

Bestuurscultuur D66 wil graag dat de fracties die het college van Gedeputeerde Staten (GS) gaan vormen, alleen op hoofdpunten en op hete hangijzers een akkoord sluiten en het verdere collegeakkoord laten invullen door hun gedeputeerden. Daarmee ontstaat meer ruimte voor maatwerk en voor tussentijdse bijsturing. Hiermee komt er ook meer ruimte voor Provinciale Staten om een grotere rol te nemen in het vormen van het beleid, waardoor de provinciale democratie wordt versterkt. D66 heeft hier goede ervaringen mee in de gemeentepolitiek. Daarnaast wil D66 dat er ruimte voor Provinciale Staten blijft om akkoorden te wijzigen die GS via het IPO sluiten.

D66 is een partij van ideeën en van concrete voorstellen. We doen niet aan symboolpolitiek. Pilots en experimenten moeten perspectief bieden op volledige uitvoering. De provincie daagt gemeenten en maatschappelijke organisaties uit de beste projecten voor te dragen en kiest voor kwaliteit en impact. We gaan graag op werkbezoek, we staan midden in de samenleving en staan open voor dialoog en discussie.

Integriteit staat bij D66 hoog in het vaandel. Niet alleen de provincie, maar ook de individuele politici moeten open, eerlijk en transparant zijn. De eisen die aan goed bestuur worden gesteld, moeten ook gelden voor gesubsidieerde instellingen; goed governancecode.

D66 vindt dat:

- > Gedeputeerden geen betaalde nevenfuncties mogen hebben.
- > Oud-Statenleden en oud-bestuurders binnen een periode van vier jaar na hun beëindiging als Statenlid/bestuurder geen functies moeten aannemen bij door de provincie gesubsidieerde instellingen en bij activiteiten zoals festivals.
- > De provincie is geen pinautomaat voor lokale bestuurders die hun tekorten willen afdekken.

Europese regionale samenwerking D66 is van mening dat hechter samenwerken binnen de twee huidige Euregio's veel kansen met zich meebrengt voor Gelderland. Binnen de Euregio's ziet D66 een sterke rol voor de provincie om met behulp van kennis, kunde en financiën vanuit Brussel de regionale economie en daarmee de leefbaarheid een belangrijke impuls te geven. Wij zetten daarbij in op één Euregio die de huidige twee vervangt en Gelderland, Overijssel en Noordrijn-Westfalen verenigt. De Europese samenwerking heeft echter nog veel meer aspecten die waardevol zijn voor Gelderland. Zo moet er volgens ons meer worden samengewerkt met de Rijnregio's op het gebied van transport en watermanagement. Daarnaast wil D66 allianties aangaan met regio's binnen Europa die evenals Gelderland de speerpunten Health en Food hebben. De provincie is bij uitstek de actor die de positie van de regio's als economisch regisseur binnen Europa kan versterken.

Ten slotte is Gelderland voorloper op het gebied van het inzetten van revolverende fondsen om innovatieve en duurzame ontwikkelingen op gang te brengen. D66 vindt dat zij die kennis moet delen met andere regio's. Zo kan er met behulp van deze kennis in samenwerking met de Europese Investeringsbank een nieuw instrumentarium ontwikkeld worden, om een toekomstvaste economie en maatschappij een duurzame impuls te geven.